

ביאור פרשיות תזריע מצורע

כיתה ג'
הרב חיים משה אפטעין

אל הלומד

ביאורי החומש הנדפסים בזאת, נכתבו בס"ד במטרה להביא לפני הלומד את ביאור דברי התורה הק' באופן בהיר כפי שהוא יוצא מתוכן הפסוקים באופן של "פשוטו של מקרא", ע"פ פירוש רש"י והראשונים ז"ל.

ומאחר שכפי הנראה לעיני כל מעיין, ביאור הפסוקים באופן של הסבר מילים מילה מול מילה וכו' אינו מספיק, ובמקומות רבים חסר רקע שאינו מפורש בפסוק או הקשרים בין פסוק לפסוק, וכן עלול להגרם חוסר בהירות במקומות שחז"ל מפרשים את הפסוקים שלא כסדרם ונדרשים הסברים נוספים, לכן נעשה נסיון בביאור זה להביא את תוכן דברי הפסוקים באופן שיהיה ברור בלשון מובנת לכל אחד עם כל הפרטים הנדרשים, וסדר הדברים יהיה מקביל לסדר הפסוקים כפי שהם בתורה, ובכל אופן שנדרש הסבר היכן נאמרו הדברים בפסוק, נוסף הסבר בסוף הקטע באופן רצוף לכל מילה. במקרים שהדברים מתבארים שלא כפי סדר הפסוקים, נכתב בתחילה ההסבר הכולל, ואח"כ ע"ס הפסוקים כפי הנדרש.

מכיון שביאור זה נכתב לצורך לימוד החומש עם תלמידי כתה ג' נ"י, לכן נעשה מאמץ שלא להרחיב בשום אופן יותר ממה שנדרש לצורך הבנת ה"מקרא" עצמו, וכן להסביר הכל במהלך אחד ברור ולא להביא פירושים נוספים כדי שלא להכביד ולבלבל את התלמידים.

מסיבה זו יש בהחלט חילוקי דינים נוספים שלא הזכרו, מכיון שאינם מוזכרים בפסוק במפורש, ולא נדרשו לצורך ההבנה, (כגון בסדר הכנת המנחה בפר' ויקרא – שמן סולת ושמן וכו', באיסור אכילת דם – דם הנפש דם התמצית וכו'), וכן דרשות חז"ל רבות או תוספות מדבריהם הק' שלא הוצרכנו להזכירם לצורך ביאור פשט הפסוק, ולכן לא הזכרו.

באופן כללי הביאורים הם ע"פ רש"י בפירוש החומש, מלבד במקומות שהיה נראה שלצורך הבנת "פשוטו של מקרא" יהיה יותר ברור בביאור אחר מהראשונים ז"ל.

בפרטי הלכות עבודת המשכן והקרבת או ביאור המצוות וגדריהן – במקומות שרש"י בפירוש החומש אינו מבאר, ביארנו ע"פ הרמב"ם.

יישר כח גדול להנהלת ת"ת "דרכי יושר" במודיעין עילית, שבו זכיתי בס"ד ללמוד ללמד ולהדפיס ענינים אלו.

לצורך תיקון הדברים והשלמתם, אשמח על כל הערה – הארה בכל חלק ופרט מחלקי החוברת, בפל': 0527151450, או בדואר לכתובת אבני נזר 19 מודיעין עילית.

נושאי הפרשה

פרשת תזריע.....5

דין טומאת יולדת (פרק יב') 5

צרעת עור בשר (פרק יג' פסוקים א' - יז')..... 6

צרעת השחין והמכוה (פסוקים יח' - כח') 10

דיני נתק (פסוקים כט' - לז') 10

דין בהק (פסוקים לח' - לט') 12

דין קרחת וגבחת, ונגע שצמח בהם (פסוקים מ' - מד')..... 12

דיני מצורע מוחלט (פסוקים מה' - מו') 13

דין צרעת בגדים (פסוקים מז' - נח')..... 13

פרשת מצורע 15

סדר טהרת המצורע וקרבתו (פרק יד' פסוקים א' - לב') 15

סדר הקרבת אשם מצורע..... 17

דין נגעי בתים (פסוקים לג' - מה', ופסוק מח')..... 18

דיני טומאת הבית, וסדר הטהרה (פסוקים מו' - נו')..... 21

טומאת זב (פרק טו' פסוקים א' - יב') 22

דין טהרת הזב וקרבתו (פסוקים יג' - טו')..... 26

טומאת שכבת זרע (פסוקים טז' - יח') 27

טומאת נדה (פסוקים יט' - כד') 27

טומאת זיבה, וציווי להודיע לבני ישראל את הדינים (פסוקים כה' - לג') 29

ניתן לקחת את החוברת תמורת השתתפות בהוצאות בסך 3 ₪ בעמדות
 "נדרים פלוס", עבור קרן צרכי הרבים, מדור "חוברות ביאורי פרשיות".

פרשת תזריעדין טומאת יולדת (פרק יב')

בפרשת מצורע נלמד אי"ה שהתורה מְצַוֶּה דין שהיה נוהג בזמן שבית המקדש קיים, שאשה שיצא מגופה דם טמא היא טמאה למשך שבעה ימים בדרגת אב הטומאה, ואסורה לאכול קדשים, ובסוף היום השביעי טובלת וטהורה. טומאה זו נקראת טומאת נְדָה – ע"ש שהאשה מרוחקת וטמאה באותם ימים, ונדה מלשון נידוי – ריחוק.

בפרק זה שאנו לומדים כעת מְצַוֶּה התורה, שאשה שנולד לה בן או בת טמאה למשך מספר מסויים של ימים בטומאה כמו של נדה – שהיא אב הטומאה. דין זה הוא אפילו אם לא יצא ממנה דם, אלא עצם הלידה מטמאת.

עוד דין מיוחד מְצַוֶּה התורה, שאחרי ימי הטומאה החמורה ואחרי שטבלה ונטהרה מטומאה זו, היא לא נעשית טהורה מיד, אלא נשארת למשך מספר מסויים של ימים כמו טבול יום שהדרגה שלו היא שני לטומאה, ונקראת "טבול-יום ארוך".

בימים אלה היא עדיין אסורה להכנס למקדש ולאכול קדשים, ולאחר ימים אלה היא נעשית טהורה בשני שלבים. בסיום היום האחרון של ימים אלו היא טהורה מיד לאכול בתרומה, ולאחר שמביאה למחרת בבוקר קרבן יולדת, נעשית טהורה לגמרי.

לגבי ימים אלה שהיא נחשבת בהם כטבול יום וממתינה לטהרתה, מְצַוֶּה התורה, שבימים אלו לא קיים הדין שדם שיוצא ממנה מטמא אותה, אלא כל דם שיצא ממנה נקרא דם טָהָר, וע"ש זה נקראים ימים אלו "ימי טהרה" שלה.

ומפרטת התורה, שיש בדין זה הבדל בין אם הנולד הוא זכר או נקבה, לגבי מספר הימים. בזכר משך זמן הטומאה הוא שבעה ימים, וזמן ימי טהרתה הוא שלושים ושלושה ימים, ובנקבה משך זמן הטומאה הוא 14 ימים, וימי הטהרה הם שישים וששה ימים. ובסה"כ, לזכר 40 יום, ולנקבה 80 יום.

ונראה את ביאור המילים בפסוקים שנוגעים לדינים שהזכרנו. בזכר נאמר (פסוק ב') וְטִמְאָה שְׁבַעַת יָמִים, ודין הטומאה הוא כִּימֵי נְדָת דְּוֹתָהּ – כמו הימים שהיא מרוחקת וטמאה בגלל הדם שזב ממנה, בדרגת אב הטומאה.

(פסוק ג') ולאחר שבעה ימים אלו, למשך שְׁלֹשִׁים יום וּשְׁלֹשָׁת יָמִים, תֵּשֵׁב – תהיה בְּדָמֵי טָהָרָה – בדין של דם טָהָר שכל דם שרואָה לא מטמא אותה, ובימים אלה דינה הוא כדין טבול יום שאינו טהור לגמרי, ולכן בְּכָל קִדְשׁ לֹא תִגַּע וְאֵל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא, עַד מְלֵאת יְמֵי טָהָרָה – שיושלמו ויסתיימו ימי הטהרה שלה.

ובנקבה נאמר, (פסוק ה') וְטִמְאַה שְׁבַעִים - 14 ימים כְּנִדְתָּהּ - כמו הטומאה שהיא טמאה כשהיא נְדָה, ולאחר 14 ימים אלו, למשך שָׁשִׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת יָמִים, תֵּשֵׁב עַל דְּמֵי טָהָרָה - תהיה בדין של דם טָהָר שכל דם שרואָה אינו מטמא אותה.

כפי שהזכרנו, לאחר ימי הטהרה היא צריכה להביא קרבן יולדת, והוא כולל שני קרבנות, אחד עולה ואחד חטאת. לקרבן חטאת מְצִיָּה התורה להביא בן יונה - קטן ממשפחת היונה, או תור - גדול ממשפחת התורים, ולקרבן עולה מחלקת התורה בין אשה רגילה או עֲנִיָּה. אשה שיש באפשרותה תביא כבש בשנתו הראשונה, אבל אשה עניה שאין באפשרותה להביא כבש תביא רק עוף כמו שמביאה לחטאת, תור או בן יונה.

כפי שהזכרנו היא מותרת לאכול קדשים רק לאחר הקרבת הקרבנות, וזה מה שנוזכר בפסוק לגבי הקרבת הקרבנות שלה וְכִפֹּר עָלֶיהָ, וְטָהָרָה מִמְקוֹר דָּמֶיהָ - שרק לאחר הכפרה היא טהורה לגמרי מטומאה זו שבאה עליה ממקום יציאת הדם, ומותרת בקדשים.

צרעת עור בשר (פרק יג' פסוקים א' - ז')

מאחר שדיני נגעים ופרטי סימני הטומאה והאפשרויות השונות של הנגעים ודיניהם נתפרשו בכמה חלקים נפרדים בפרק זה, לכן נבאר את סדר הדברים בשלימות ואח"כ נזכיר את הפסוקים על סדרם כפי הצורך.

התורה מְצִיָּה שאדם שנהיה לו כתם בעור בצבע לבן, צריך ללכת אל הכהן כדי שִׁיִּרְאֶה אותו ויבדוק אם זה נגע של צרעת וצריך לטמא את זה או לא.

וּמְצִיָּה בזה התורה, שהקובע בדבר זה הוא דוקא הכהן, והטומאה חלה ע"י דברי הכהן, ולכן גם אם הנגע הוא נגע טמא כפי התנאים שנראה בהמשך, אבל האדם אינו נעשה טמא עד שיפסוק הכהן ויגיד בפיו "טמא אתה". ואם הכהן אינו יודע את דיני נגעים, קוראים לת"ח שילך עם הכהן ויגיד לו אם זה טמא, ורק כשיגיד הכהן שהוא טמא אז תחול הטומאה.

ומפרטת התורה, שהתנאי הראשון לנגע טמא הוא צבע הנגע, ובזה נדרש שיהיה אחד מארבעה דרגות של צבע לבן, אבל יתכן גם שיהיו מעורבות בו נקודות צבע אדום.

הצבעים מפורטים בתורה בשני שמות עיקריים בלבד, אבל עליהם מוסיפה התורה שיש לכל אחד מהם נספח ותוספת שהוא הדרגה הקרובה אליו באותו סוג צבע, ותוספת זו נקראת בתורה סִפְחָת, ובגמרא נקרא שמה תולדה.

ואלו הם הצבעים: א. בְּהָרַת - לבן כמו שלג,

ב. שָׁאֵת – לבן כמו צמר של כבש בן יומו שעדיין לא התלכלך.
ואחריהם התולדות שלהם: ג. סִפְחַת הַבְּהֵרֶת – לבן כמו הסיד שבו צובעים את ההיכל,
הקֹדֶשׁ שבבית המקדש, שזה סיד בלי שום תערובת,
ד. סִפְחַת הַשָּׂאֵת – לבן כמו הקרום של הביצה, שכשמקלפים ביצה מבושלת רואים
אותו מתחת הקליפה הקשה.
האפשרות שיהיו מעורבות בצבעים אלו גם טיפות צבע אדום, לא נתפרשה בתורה
בחלק זה של צרעת עור בשר אלא בצרעת השחין והמכוה בהמשך הפרק, אבל חז"ל
פירשו שזה קיים גם בצרעת זו.
מכיון שהתנאי הראשון לנגע טמא הוא הצבע, לכן זה הדבר הראשון שהכהן בודק, ואם
הצבע אינו לבן כמו אחד מארבעה אלו נקרא שמו של נגע זה "בִּהָק" שהוא נגע טהור,
והכהן אומר לו "טהור אתה" ומיד טהור ללא צורך בטבילה או איזה פעולת טהרה. אבל
אם הצבע הוא לבן של נגע, צריך הכהן לבדוק אם יש בנגע זה סימן טומאה.
הסימנים שעל פיהם הנגע טמא בבדיקת הכהן הראשונה, הם שְׁנַיִם:
א. אם 2 שערות שהיו במקום הנגע והיו בצבע שחור נהפכו להיות בצבע לבן,
ב. אם בתוך הנגע נוצרה מִחָה – מקום שיש בו בשר חי רגיל.
אם יש בו אחד משני סימנים אלו, הכהן אומר לו "טמא אתה" והוא נעשה טמא, ונקרא
"טמא מוחלט" – שאין עליו ספק.
ואם אין אפילו אחד משני סימנים אלו, הכהן פוסק את דינו להיות מוסגר בְּבֵית מְחוּץ
למחנה למשך שבועה ימים (הסגר ראשון), כדי לראות אם נוצר בנגע סימן טומאה.
בימים אלו נקרא המצורע "טמא מוסגר".
לאחר שבועה ימים אלו, בודק הכהן את הנגע פעם שניה אם נוצרו בו סימני טומאה,
ובמצב זה נוסף סימן טומאה שלישי שקובע לטמא את הנגע, והוא, אם הנגע התרחב
והתפשט יותר מכפי שהיה לפני ההסגר.
דין זה שכשהנגע התפשט זה סימן טומאה, הוא דוקא אם לא התרחב הנגע על כל גוף
המצורע, אבל אם התפשט על כל גופו וכולו נעשה לבן, מִצְוָה התורה שאינו טמא.
עוד חידוש מִצְוָה התורה באופן זה שכל גופו נעשה לבן, שדבר זה הוא סימן טהרה, ולכן
כשנמצא בו סימן זה דינו להיות טהור אפילו אם יש בו את אחד מסימני הטומאה.
וברגע שיחזור חלק מבשרו להיות בצבע בשר רגיל, שוב צריך להראות אל הכהן ויִטְמָא
אותו.

אפשרות נוספת שהנגע יהיה טהור היא, שהצבע הלבן שעל העור נחלש ונעשה פחות מדרגת הצבע הלבן של נגע, ולכן גם את דבר זה יבדוק הכהן לאחר ההסגר, ואם אינו בדרגת צבע של נגע נקרא שמו של נגע זה "מספחת" שזהו נגע שהבריא לפני שנוצרו בו סימני טומאה, והכהן יפסוק לטהר אותו.

בכל אפשרויות אלו שנטהר לאחר ההסגר, אינו טהור מיד אלא צריך לטבול את עצמו ואת בגדיו ורק אז נטהר.

אם לא נחלש הצבע אבל גם לא נוצרו שום סימני טומאה, הכהן פוסק שוב את דינו להיות מוסגר מחוץ למחנה למשך שבועה ימים (הסגר שני) כדי לראות אם נוצר בנגע סימן טומאה.

לאחר שבועה ימים אלו מְצוּה התורה, שגם אם לא השתנה הנגע ולא נוצרו בו סימני טומאה – הוא טמא, והאפשרות היחידה (לאחר שבועת ימים אלו – הַשְּׁנַיִים) שהנגע קיים ואעפ"כ דינו להיות טהור, היא, רק אם נחלש הצבע ונהיה פחות מארבעת הצבעים הלבנים של נגע, ולכן כשבודק הכהן את הנגע בפעם זו, הבדיקה היא רק אם נחלש הצבע או לא, אבל אם נשאר כמו שהיה הוא טמא אע"פ שלא נוצרו בו סימני טומאה.

(דין זה הוא ע"פ שיטת רש"י כאן בפסוק ו', אבל להלכה נפסק שדוקא אם יש אחד מסימני הטומאה דינו להיות טמא, אבל בלי סימן טומאה אינו טמא.)

ובאופן שנחלש הצבע, אם אח"כ שוב התחזק צריך להראות אל הכהן ויטמא אותו.

בין כל הדינים הנזכרים, יש שני דינים שקיימים דוקא לאחר ההסגר הראשון, ודין אחד שקיים רק לאחר ההסגר השני, אבל בבדיקת הכהן הראשונה דינם של אופנים אלו שונה. כל דינים אלו נרמזו לעיל, אבל נפרט אותם שוב.

דין התפשטות הנגע שהוא סימן טומאה, נאמר רק לאחר הסגר ראשון, אבל לפני ההסגר אינו סימן טומאה אפילו אם ראה אותו הכהן 2 פעמים וביניהם השתנה. גם דין הטהרה כשכולו נהפך להיות בצבע לבן, אינו קיים אלא לאחר הסגר ראשון, אבל אם בתחילה נראה אל הכהן כשכולו לבן, הכהן מכריע ע"פ סימני הטומאה בדיוק כמו שהיה הדין אם היה נגע קטן.

כפי שנזכר לעיל, דין הטומאה באופן שלא השתנה הנגע ולא נוצרו בו סימני טומאה, נאמר רק לאחר ההסגר השני, אבל לאחר ההסגר הראשון דינו להיות מוסגר שוב.

כעת נעבור לסדר הפסוקים. התורה מְצוּה את כל הדינים בשני מקרים שמחולקים לשלשה, ובכל מקרה מלמדת התורה את הדינים השייכים לאופן שבו מדובר באותו מקרה.

במקרה הראשון מתחילה התורה (פסוק ב') אדם פי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת – או צבע שאת או צבע בהרת, או ספחת של אחד משניהם, ואז עוברת התורה לפרש את החלק הראשון שהוא נגע בצבע שאת, ובאופן שיש בנגע את הסימן הראשון של שער לבן, ולכן הוא טמא. וזה מה שנאמר בפסוק (ג'), וראה הכהן את הנגע בעור הבשר, ושער בנגע הפך לבן, וראה הנגע עמק מעור בשרו, נגע צרעת הוא – זה נגע של צרעת שהוא טמא, וראהו הכהן – וכשיראה הכהן שיש בו סימן זה, וטמא אתו.

בכל המקרים שסימן זה נמצא בנגע – שהשערות נהפכו להיות לבנות, מזכירה התורה שהנגע נראה עמוק מהעור, כי כך טבעו של הצבע הלבן להראות על רקע צבע העור כאילו הוא נמוך ועמוק ממנו, אבל באופן שהשערות נשארו שחורות הצבע הלבן של הנגע עצמו אינו מספיק בולט כדי להראות עמוק מהבשר שסביבו.

לאחר מכן מפרשת התורה את החלק השני שהוא נגע בצבע בהרת, ובאופן שלא נהפכו השערות ללבן ולכן דינו להיות מוסגר, ולאחר שהוסגר שוב נבדק ונמצא שעדיין אין בו סימני טומאה ודינו להיות מוסגר שוב, ולבסוף נחלש הצבע ודינו לטהר בטבילה את עצמו ואת בגדיו. וזה מה שנאמר (ד') ואם בהרת לבנה הוא בעור בשרו, ועמק אין מראהו מן העור – והצרעת אינה נראית עמוקה מהעור בגלל ששערה לא הפך לבן, והסגיר הכהן את הנגע שבעת ימים – הסגר ראשון.

(ה') וראהו הכהן ביום השביעי, והנה הנגע עמד בעינו – נשאר לעמוד באותו מראה, לא פשה – לא התפשט הנגע בעור, והסגירו הכהן שבעת ימים, שנית.

(ו') וראה הכהן אתו ביום השביעי שנית, והנה בהה – נחלש צבע הנגע מהצבע הלבן החזק שלו, ולא פשה – וגם לא התפשט הנגע בעור, וטהרו הכהן, מספחת היא – נגע זה נקרא מספחת, שזה שמו של נגע שמבריא לפני שנהיו בו סימנים, וכפס – ויטבול, בגדיו – וגם את עצמו, במקוה, וטהר. (ז' – ח') ואם שוב יתפשט הנגע, יראה שוב אל הכהן, ויטמא אותו.

ובמקרה השלישי באה התורה להוסיף את סימן הטומאה של מחיה, וכן את הדין שאם כולו נהפך ללבן טהור. במקרה זה עוסקת התורה (פסוק י') בנגע בצבע שאת, באופן של והיא הפכה שער לבן – שהצרעת הפכה את השער שהיה בה להיות לבן, או ומחית בשר חי בשאת – שיש מחיה בתוך הצבע הלבן של הנגע.

ומצוה התורה (יא') אל תחשוב שהבשר החי שנהיה הוא בגלל שהתרפא אותו המקום, אלא צרעת נושנת הוא בעור בשרו – המכה הישנה עדיין קיימת בעור, אלא שהיא עמוקה מתחת לבשר החי, ולכן הוא טמא.

(יב' - יז') ואם תתפשט הצרעת בכלול הרי הוא טהור. ואם חזר בו בשר חי צריך שוב להראות לכהן ויטמא אותו.

צרעת השחין והמכוה (פסוקים יח' - כח')

לאחר דיני צרעת שצמחה על עור רגיל, מְצוּה התורה את דין הצרעת גם באופן שהנגע נוצר במקום שהיה קודם פצע עם מוגלה, וכשהתחיל להתרפא ונהיה גלד נהיה בו הצבע הלבן של נגע, או במקום שהיתה פִּנְיָה והתחילה להתרפא, והעור המתחדש נהפך להיות בצבע של נגע.

(וזה הסיבה שסוג הצרעת הקודם נקרא צרעת עור בשר, כי הוא בא על עור רגיל שאינו לאחר פצע.)

בשני מקרים אלו נאמר בתורה האופן של בְּהֵרֵת לְבָנָה אֲדַמְדָּמֶת - שמעורב בה טיפות צבע אדום, ומכאן לומדים גם לסוגי הנגעים הקודמים.

מכיון שיש שני הבדלים בלבד בין צרעת עור בשר לצרעת השחין והמכוה, לכן נפרט רק את ההבדלים, ומזה נבין שבשאר הפרטים אין חילוק ביניהם.

ההבדל הראשון, שבצרעת השחין והמכוה אם צמחה בנגע מְחִיָּה של בשר חי, היא אינה סימן טומאה.

וההבדל השני, שבצרעת השחין והמכוה יש דין הסגר אחד בלבד, ואם לאחר הסגר ראשון זה נמצא הנגע ללא סימני טומאה, הרי הוא טובל וטהור.

וההסבר לדין מחיה באופן זה - שאינה סימן טומאה, הוא, שמכיון שבאותו המקום היה קודם פצע או כויה, א"כ הבשר החי אינו כיסוי והסתרה לצרעת שתחתיו אלא הוא המשך ריפוי הפצע, ולכן אינו מטמא.

ובאופן שלא התפשטה הצרעת יותר ממה שהיתה לפני ההסגר, נאמר בפסוק צָרַת הַשְּׁחִין הוא או צָרַת הַמְּכוּה הוא, והכונה, שצבע לבן זה שאנו רואים בגלד או בעור הכויה אינו נגע, אלא רק סימן ורושם שנשאר מהפצע או מהכויה שהיו קודם.

דיני נתק (פסוקים כט' - לז')

התורה מְצוּה שאדם שנשרו לו שערות בין שערות הראש או בתוך הזקן (בגודל של נגע), נשירת שערות זו היא נגע צרעת, וצריך להראות את זה לכהן.

נגע זה נקרא בשם נִתְק - ע"ש שהנתקו שערות ממקום גידולם, וכֹּנֶת הדברים היא, שעצם נשירת השערות היא הנגע.

בתנאי טומאתו של נגע זה, יש שני הבדלים מ"צרעת עור בשר" שלמדנו בשבוע שעבר.

א. שנגע זה הוא גם באופן שאין שום צבע מיוחד בעור של מקום הנשירה, ב. שבנגע זה אין את סימן הטומאה של מחיה, ובמקום סימן הטומאה של שערות שחורות שנתהפכו להיות לבנות, בנגע זה הסימן הוא שיהיו בו 2 שערות קצרות בצבע צהוב – זהב. וזה מה שנאמר ובו ישער צהב דק.

דין נוסף יש בנגע זה, שאם יש בו 2 שערות שחורות זה סימן טהרה ודינו להיות טהור, ובהמשך מפרשת התורה שדין זה הוא אפילו באופן שיש גם סימני טומאה.

גם בנגע זה מצוה התורה שאם לא מצא הכהן שום סימן, צריך להסגיר את הנגע לשבעה ימים לראות מה יתחדש בו. כפי הנזכר לעיל לגבי סימן טומאה – שאינו מטמא כשיש גם סימן טהרה, גם לגבי דין ההסגר קיים תנאי זה שדוקא כשאין סימן טהרה מסגירים, אבל אם יש בו סימן טהרה אינו מוסגר. וזה מה שנאמר בפסוק (לא) בדין הסגר ראשון, וישער שחר אין בו – כי אם יש שער שחור אין דינו בהסגר.

לאחר ההסגר בודק הכהן שוב את הנגע, ואם עדיין לא נמצא בו סימן טומאה – מחיה או פשיון, וכן אין בו שער שחור שהוא סימן טהרה, מסגירים את הנגע פעם שניה. בהסגר שני זה מוסיפה התורה ומצוה לגלח לפני ההסגר את השער שסביב מקום הנשירה, מלבד שתי שורות השערות הסמוכות לנגע שמשאירים אותם ולא מגלחים. וזה מה שנאמר בפסוק (לג) והתגלח, ואת הנתק לא יגלח.

לאחר ההסגר השני, אם לא התחדש בו אחד מסימני הטומאה, הנגע טהור, וצריך המצורע לטבול את עצמו ובגדיו – כמו כל מצורע שהוסגר, ואז נטהר. ואם אח"כ שוב התרחב הנגע, עליו לחזור לכהן ויטמא אותו. ועל אופן זה מצוה התורה (בפסוק לו) לא יבקר – לא יבדוק ויחפש הכהן, לשער הצהב – אם ישנו בנגע או לא, כי די בהתפשטות הנגע כדי לטמא אותו ואין צורך גם בשער צהוב.

לאחר כל דינים אלו, חוזרת התורה לצוות את דין השער השחור שהוא מכריע לטהרה אפילו כשיש סימני טומאה, ולצורך זה חוזרת התורה למצב שעסקנו בו בסוף פסוק לג' – כשבא אל הכהן לאחר ההסגר השני. ועל זה אומרת התורה (בפסוק לז), וְאִם בָּעֵינָיו – במראהו, עַמַּד הַנֶּתֶק – ולא נוספו בו סימני טומאה, או שהופיעו בו סימני טומאה אבל ישער שחר צמח בו – שצמח בו גם שער שחור שהוא סימן טהרה, בשתי אפשרויות אלו הדין שוה שנתק, טהור הוא, וטהרו הכהן.

וכפי הנזכר לעיל, בנגע זה אין דין שצבע הנגע יהיה לבן. ואע"פ שאנחנו רואים בפסוקים שהתורה מזכירה כמה פעמים בתוך הענין אם הנגע עמוק מן העור או לא, ולעיל למדנו שמראה נגע שעמוק מהעור הוא רק באופן שמקום הנגע הוא בצבע לבן ואין בתוכו שער

שחור, והסיבה למראה זה היא התבלטות הצבע הלבן החזק על רקע צבע העור, ואיך יתכן שיש כאן מראה עמוק אע"פ שאין כאן צבע לבן.

אלא שהתורה באה בזה לְצוֹת את החידוש שיש בנגע זה, שכל הדינים בו אינם תלויים בצבע לבן או בשער לבן, ולכן כשהתורה עוסקת באופן שיש בנגע שער צהוב והנגע טמא, מוזכר בפסוק שהמראה הוא עמוק כדי להשמיע שאע"פ שהצבע של מקום הנגע הוא לבן, בכל זאת אינו נטמא בשערות לבנות אלא בשער צהוב. וכן כשצריך להסגיר את הנגע, מוזכר שמקום הנגע אינו בצבע לבן – ואעפ"כ דינו בהסגר.

כמו כן, גם בדין המצורע ובגדיו שעליו להטבילם לאחר ההסגר, מוזכר שלא היה צבע לבן באותו המקום, כדי להשמיע שנדרשת טבילה אע"פ שלא היה הנגע בצבע לבן.

דין בהק (פסוקים לח' – לט')

בפסוקים אלו מְצוּה התורה את הדין שלמדנו בצרעת עור בשר, שבאופן שהצבע הלבן של הנגע אינו חזק כמו אחד מארבעת הצבעים, הנגע טהור. ומלמדת התורה שנגע זה נקרא בהק – שזה שם של כתם בעור שאינו טמא.

דין קרחת וגבחת, ונגע שצמח בהם (פסוקים מ' – מד')

כעת מְצוּה התורה, שאדם שנמרטו ונשרו כל השערות בחלק האחורי של ראשו, זה לא נגע אלא זה קרחת, והוא טהור.

גם מי שנשרו כל השערות מהחלק הקדמי של הראש, זה לא נגע, אלא זה נקרא גבחת והוא טהור. והמקום הקובע אם זה שייך לאחורי הראש או לקדמתו, הוא המקום הגבוה שבראש, שהוא תחילת שיפוע הקדקוד לשני הצדדים.

(הסימן לזכור את השמות הוא, שהאות ג של גבחת קודמת בסדר האותיות לאות ק של קרחת, כי את הגבחת שהיא בקדמת הראש אנו מרגישים לפני הקרחת שהיא באחורי הראש.)

הגדרת ההבדל בין נשירה זו לנתק היא, שבנתק נשרו קצת שערות ומסביב נשארו כל השערות במקומם, אבל כאן נשרו מאותו החלק כל השערות.

ומְצוּה התורה, שאם יופיע כתם לבן כמו אחד מארבעת צבעי הנגעים או מעורב עם אדום באחד משני מקומות אלו, יש לו דין של נגע. ולגבי הסימנים הקובעים בו וסדר ההסגרים וכו' לא פירשה התורה בפירוט, ופירשו חז"ל שדינו בדיוק כמו צרעת עור בשר, מלבד הסימן של שער שנהפך ללבן – מכיון שבקרחת ובגבחת אין צמיחה של שערות וממילא אין בהם סימן זה.

והדינים בקיצור, הכהן בודק אם יש סימן טומאה: אם יש – טמא, ואם לא, מסגירו לשבעה ימים. ביום השביעי רואה אותו הכהן, אם יש סימן טומאה של מחיה (בשר בריא בתוך הכתם) או שהתרחב הנגע, טמא, ואם לא, מסגירו לשבעה ימים נוספים. לאחר שבעת הימים, אם אין סימן טומאה – מטהר אותו, ואם יש סימן טומאה, טמא.

דיני מצורע מוחלט (פסוקים מה' – מו')

התורה מְצַוֶּה את שלושת הדינים שהמצורע שנפסק דינו ע"י הכהן שהוא טמא מוחלט – מחוייב בהם בגופו. ואלו הם:

- א. דין פרימת בגדים. מחוייב לקרוע את בגדיו.
- ב. דין פריעת הראש. מחוייב לגדל את שער ראשו ולא להסתפר.
- ג. ועל שפם יעטה. מחוייב לעטוף את פיו כמו אֶבֶל, שבבגד שעוטר בו את ראשו מכסה את פיו עד שפמו.

שני דינים נוספים מְצַוֶּה התורה על המצורע, שעליו לקרוא בקול ולהודיע שהוא טמא כדי שלא יתקרבו אליו ויטמאו ממנו, וכן עליו לשבת בודד משאר הטמאים ע"י שִׁיבָא מחוץ לשלש מחנות, ולא יהיה עם שאר הטמאים שמותר להם להיות במחנה ישראל ובמחנה לויה.

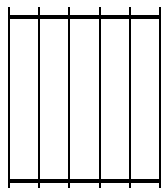
דין צרעת בגדים (פסוקים מז' – נח')

התורה מְצַוֶּה שבגד לבן שנהיה בו כתם בצבע ירוק חזק או אדום חזק, צריך להראותו לכהן, שיפסוק אם הוא טהור או טמא.

ומפרטת התורה, שכתם מסוג זה דינו כנגע רק אם הוא צמח באחד מששה סוגי בגדים או חוטים מסויימים, בלבד.

1. בבגד צמר,
2. בבגד פשתן,
3. על חוטי שתי (של צמר או פשתן) שמגולגלים בגליל,
4. על חוטי ערב (של צמר או פשתן) שמגולגלים בגליל,
5. בעור שטות,
6. בעור שתפרו אותו ועשו ממנו כלי לצורך איזה מלאכה. וזה כִּנְתַּת הפסוק בְּכָל מְלֵאכֶת עוֹר.

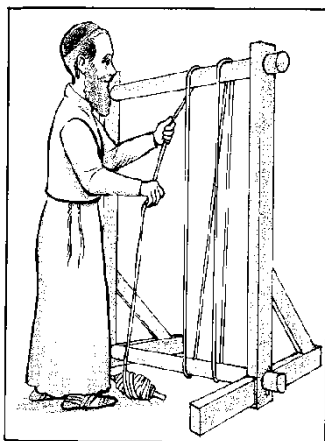
החוטים שנזכרו, הם החוטים שמהם אורגים ועושים כל בד שבו משתמשים לתפור בגדים. אריגה זו נעשית ע"י מתיחת חוטי אורך מלמעלה למטה כמו צורה זו,

ואח"כ משחילים חוטי רוחב ביניהם, וע"י זה מתחזקים ונתפסים חוטי האורך ונעשים בד אחד. חוטי האורך (בטבלה - עמודות) נקראים שתי, וחוטי הרוחב (בטבלה - שורות) נקראים ערב.

ומכיון שיש הבדל בין שני סוגי החוטים, אלה המשמשים לחוטי האורך הם חוטים דקים, ואלו המשמשים לחוטי הרוחב הם חוטים

עבים יותר, לכן מפרטת אותם התורה כשניים נפרדים, ומצוה את דיין הצרעת בכל אחד מהם בנפרד.

בדין נגעי בגדים מצוה התורה (פסוק נ') שיש רק את הסימן של פשיון - התרחבות הנגע, ולכן כל נגע בבגד (כשיש בו את התנאים הנ"ל, שהוא לבן, והנגע בצבע אדום או ירוק חזק, ובגודל גרים), מיד כשמובא אל הכהן, מסגירו הכהן לשבעה ימים כדי לראות אח"כ אם התרחב הנגע או לא.

(נא' - נב') לאחר הסגר ראשון זה, אם התרחב הנגע, טמא, ואין אפשרות לטהר אותו וצריך לשורפו. ונקרא נגע זה צרעת ממארת - מכאיבה.

(נג' - נד') אם לא התרחב הנגע, מכבסים אותו בחומרי ניקוי עם מעט מהבגד שסביבו, ומסגירים אותו שוב.

אם נעלם הנגע, טובלים את הבגד ונטהר.

(נה') לאחר ההסגר השני, אפילו אם לא השתנה צבע הנגע וכן לא התרחב, טמא ושוֹרְפִים אותו. ובודאי שאם התרחב טמא. ומלמדת התורה שנגע זה הוא נגע עמוק בבגד כמו בור עמוק, וזה מה שנאמר פְּחָתָהּ הִוא – מלשון "פחת" שהוא שם של אחד מסוגי הבורות.

בפסוק זה מוסיפה התורה שדין נגע זה הוא בין בְּקִרְחָתוֹ ובין בְּגִבְחָתוֹ – של הבגד, דהיינו גם בבגד ישן וגם בבגד חדש. בגדים ישנים נקראים קרחת – על שם שהם כבר אחרי שימוש, כמו הקרחת שבראש שהיא בחלק האחורי, ובגדים חדשים נקראים גבחת על שם שהם לפני השימוש, כמו הגבחת שהיא מכיוון הפנים.

(נו') לאחר הסגר שני זה (שלפניו כיבסו את הנגע), מְצִוָה התורה דין חדש, שאם נחלש צבע הנגע לדרגה אחת פחות מהצבע החזק, צריך לקרוע את הנגע מהבגד או מהחוט ולשרוף אותו, ושאר הבגד או החוט טהור (לאחר טבילה).

(נז') ואם חזר הנגע לאותו הבגד, אז אנחנו רואים שצדעת פְּרָחַת הִוא – שממשיכה וחוזרת לצמות, וצריך לשרוף אותו אפילו בלי סימן טומאה ובלי הסגר.

(נח') וכל בגד שנטהר לאחר שהיה מוסגר, צריך לטבול אותו במקוה ואז נטהר. בפסוק זה נזכר פעמיים לשון כיבוס, ופירושו שונה. וְהִבְגַּד אִו הַשְּׂתִי אִו הָעָרֵב אִו כָּל כְּלֵי הָעוֹד אֲשֶׁר תִּכְבֶּס – שכיבסו אותו בחומרי ניקוי והסגירו אותו, וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע, וְכַבֵּס שְׁנִית – בטבילה במקוה וְטָהַר.

פרשת מצורע

סדר טהרת המצורע וקרבתו (פרק יד' פסוקים א' – לב')

התורה מְצִוָה את הסדר שצריך המצורע לעשות כדי להטהר.

כפי שלמדנו, המצורע נעשה טהור רק ע"י אמירת הכהן "טהור אתה", אבל בלי זה אינו טהור אע"פ שהנגע כבר חלף ואינו קיים, ולכן מְצִוָה התורה, שכשרואה המצורע שהנגע נרפא, יבוא אל סמוך למחנה כדי שיראה אותו הכהן ויכריע אם נטהר. ומכיון שהמצורע אינו יכול להכנס אל תוך המחנה, עליו לשלוח שליח לקרוא לכהן, והכהן יצא אל מחוץ למחנה כדי לראות את הנגע. וזה כוונת הפסוק וְהוֹבִיֵא אֶל הַכֹּהֵן, וְיֵצֵא הַכֹּהֵן אֶל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְגו'.

לאחר שהכהן רואה שהנגע נרפא, הוא מְצִוָה להביא לצורך הטהרה חמישה דברים.

1. שתי צִיפִּיִּים חיות – שהם בריאות ולא טריפות, טהורות,

2. מקל מעץ ארז,

3. צמר צבוע בצבע 'שני תולעת' – אדום,

4. עשב שנקרא 'אזוב',

5. כלי חרס חדש שבתוכו רביעית מים ממעין נובע.

לאחר מכן יצוה הכהן לשחוט ציפור אחת כדין מעל כלי החרס, כדי שְדַמָּה יִשְׁפֹּךְ אל תוך המים שבכלי.

אח"כ יקח הכהן את המקל מעין הארוז ואת האזוב ואת הצמר, ובקצה של הצמר יקשור אותם יחד, ואז יצרף אליהם את הציפור השניה – שאינה שחוטה, וכך יטבול את ארבעתם יחד בְּדָם של הציפור שנשחטה מעל המים שבכלי – והתערבב בהם הדם, ומזה יזה – יתזו על המצורע שבע פעמים.

ואת הציפור שטבל והִזָּה בה, יִשְׁלַח לכיוון השדה שמחוץ למחנה.

אח"כ יגלחו את כל שערותיו של המצורע לגמרי – בתַעַר, ואז יטבול את עצמו ואת בגדיו במקוה.

וּמִצֹּה התורה, שְׁעִי מעשים אלו אינו נעשה טהור לגמרי, אלא רק לענין שטומאת אב הטומאה שבו תִּטְמָא מעכשיו אחרים רק במגע, (ועד עכשיו טימא באופנים נוספים כגון במשא – אם נִשָּׂא ע"י אחרים, ובמשכב וכו') וכן לענין שמותר לו לבוא לתוך המחנה, אבל עדיין אסור לו לשהות עם אשתו בביתו למשך שבעה ימים. וזה מה שנאמר בפסוק וְטָהַר – לענין שאז יבוא אֶל הַמַּחֲנֶה, אבל עדיין וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֲלוֹ שְׁבַעַת יָמִים. וכמובן שעדיין אסורה עליו הכניסה לעזרה.

וביום השביעי, יגלח שוב את כל שערו, ושוב יטבול במקוה את עצמו ואת בגדיו, ומאז יהיה לו דין "טבול יום" עד הַעֲרַב שמש – סיום השקיעה [שזה צאת הכוכבים], ואז יהיה מותר לו לאכול בתרומה.

לאחר טהרה זו, הוא צריך גם להביא קרבנות לכפרתו, ועד לאחר הקרבת הקרבנות הוא אסור באכילת קדשים ובכניסה לעזרה.

זמן הבאת הקרבנות, הוא למחרת, בבוקר היום השמיני. הקרבנות שִׁמְצָה התורה להביא, הם שלושה: אשם, חטאת ועולה.

לקרבנות האשם והעולה מִצֹּה התורה להביא כבש, ולקרבת החטאת כִּבְשָׂה בשנתה השניה. יחד עם שלושה קרבנות אלו, מִצֹּה התורה להביא שלושה עשרונים סולת מעורבת בשמן, ועוד לוג אחד של שמן. שלושה עשרונים אלה הם ל"מנחת נסכים" של שלושת הקרבנות, דהיינו שכל עשרון מוקטר על המזבח בשלימות עבור קרבן אחד, ולא בקמיצה – כמו המנחות [שלמדנו בפרשת ויקרא] שמובאות כקרבת בפני עצמן.

ואת דין זה של מנחת נסכים שצריך להביא עם כל קרבן עולה ושלמים, נלמד אי"ה בפרשת שלח, וכעת הזכר רק לצורך הסבר ענין העשרונים שמצוה התורה להביא עם קרבנות המצורע.]

לאחר הציווי על הקרבנות וסדר הקרבת האשם, מצוה התורה שאם הוא עני ואפשרותו הכספית אינה מגיעה להביא קרבנות כאלה, יביא לחטאת ולעולה רק שני תורים או שני בני יונה, אבל לאשם חייב בכל מקרה להביא כבש. גם לגבי מנחת הנסכים יש הבדל בין קרבן העשיר לקרבן העני, שהעני אינו מביא שלושה עשרונים אלא רק עשרון אחד. והסיבה להבדל זה, מכיון שכל חובב הבאת מנחת נסכים הוא רק בקרבנות של בהמה, אבל בקרבנות של עוף לא צייתה התורה דין זה, ומכיון שקרבנות החטאת והעולה של העני הם עופות, לכן אינו צריך להביא איתם סולת למנחה, אלא מביא רק עשרון אחד – בשביל כבש האשם בלבד.

(בדין מנחת הנסכים של קרבנות המצורע ישנו חידוש מיוחד, שבשאר הקרבנות בתורה חייב המנחה הוא דוקא בקרבנות שאינם על חטא, אבל כאן חידשה התורה שגם עם האשם והחטאת צריך להביא מנחה.)

סדר הקרבת אשם מצורע

בקרבן אשם זה מצוה התורה כמה דינים מיוחדים.

1. להביא עם הכבש גם לוג שמן, (מלבד השמן שמנחת הקרבן מעורבת בו), ולעשות בו כמה פעולות כפי שנראה בהמשך. (וזהו ל'ג אֶחָד שֶׁמֶן שֶׁנִּזְכָּר בַּפְּסוּק י' לאחר עשרוני הסולת שמביא המצורע למנחת הקרבן.)
2. להניף את הכבש לפני שחיטתו והקרבתו, יחד עם לוג השמן.
3. לקבל בשחיטתו דם נוסף מלבד הדם שמקבלים במזרק (בשביל לזרוק על המזבח – כמו בכל קרבן), וקבלה זו היא כדי לתת מדם זה בשלש מקומות על גופו של המצורע.

לפני תחילת סדר הקרבת האשם, כשמצוה התורה את דין התנופה, מפרטת התורה והעמיד הכהן המטהר את האיש המטהר – המצורע, ואתם – את הקרבנות, לפני ד' פתח אהל מועד – לפני שער ניקנור שהוא פתח העזרה, ואח"כ וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וְהִקְרִיב – יקרב ויביא אתו לתוך העזרה בשביל לעשותו לאשם, וגם את ל'ג השמן, והניף אתם – יחד ותנופה לפני ד'.

והסיבה שמעמיד את המצורע מחוץ לחצר המשכן – העזרה, היא משום שקרבנותיו עדיין לא הוקרבו, ועדיין לא הותר לו להכנס לעזרה.

לאחר התנופה מְקָרֵב הַכֶּהֵן את כֶּבֶשׂ הָאֵשֶׁם אל המצורע כדי שיעשה את הסמיכה, ולצורך זה מכניס המצורע את כפות ידיו לתוך העזרה, וסומך. (ולא עובר בזה על האיסור להכנס לעזרה, מכיון שנאסר להכניס את גופו, אבל באופן זה נכנס רק מקצת גופו, וזה לא נכלל בְּאִיסוּר).

לאחר הסמיכה שוחטים את הכבש בצפון העזרה כדין קדשי קדשים, ועל זה מסיים הפסוק בַּיַּחְטָאת – כי כמו דין החטאת, כך גם הָאֵשֶׁם הוא, לַפְּהֵן – בדיני ההקרבה שנוגעים לכהן או למי שעושה את העבודות, קִדְּשׁ קִדְּשֵׁים הוא.

לאחר השחיטה עושים את עבודות הדם כדיניהם, הולכה למזבח, וזריקה 2 שהן 4. לאחר הזריקה, לוקחים מהדם הנוסף שקיבלו בזמן השחיטה, ונותנים ממנו על תנוך אוזן ימין של המצורע, ועל בוהן יד ורגל ימין שלו.

לאחר נתנית הדם לוקח הכהן את לוג השמן ושופך חלק ממנו על יד שמאל של כהן אחר, ואז טובל בשמן את אצבעו הימנית וּמְזָה ממנו 7 פעמים לכיוון קדש הקדשים, ואח"כ נותן מהשמן שעל יד הכהן על אותם מקומות שנתן בהם קודם מדם האשם – שהם התנוך והבהונות, ואת השמן שנשאר שם על ראשו של המצורע. (שאר השמן שנשאר מהלוג – ניתן לכהנים לאכילה בקדושת קדשי קדשים. ר"מ פ"ד ממחוסרי כפרה ה"ג וד').

לאחר עבודות מיוחדות אלו ממשיכים את עבודות הקרבת האשם כדינם – כמו שלמדנו בפרשת צו, הפשט, הוצאת אימורים, מליחה והקטרה, והשיריים נאכלים לכהנים זכרים בתוך העזרה כדין קדשי קדשים.

לאחר הקרבת האשם מקריב הכהן את החטאת והעולה כדיניהם – כבשה וכבש בעשיר ותורים או בני יונה בעני, ובזה נשלמת טהרת המצורע.

דין נגעי בתים (פסוקים לג' – מה', ופסוק מח')

התורה מְצַוֶּה שאם אדם רואה בביתו בארץ ישראל שצמח שם נגע, עליו לקרוא לכהן לראות את הנגע.

בענין זה שבא בעל הבית לקרוא לכהן, מזכירה התורה את הלשון וּבֹא אֲשֶׁר לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַפְּהֵן לֵאמֹר, בְּנִגְעַ נִרְאָה לִי בַּבַּיִת. והסיבה שאינו אומר בלשון ודאי יש לי נגע בבית, היא משום שלפני שהכהן אומר את הדין – הנגע אינו טמא, ולכן אומר לכהן רק שזה נראה כְּמוֹ נגע.

בפרטי דיני הנגעים של בתים, מְצַוֶּה התורה שלושה אופנים שהנגע טמא (ועוד אופן שצריך להרוס בו את כל הבית), אבל רק במקרה הראשון נאמר במפורש דין הנגע

והפעולות שצריך לעשות בו, ואת דינם של שני האופנים האחרים אנו לומדים (בגזירה שוה) מהמקרה הראשון, ולכן נבאר את סדר הדינים, ואח"כ נראה את הפסוקים וצורת הופעת הדינים בהם.

בדומה למה שלמדנו בנגעי בגדים, גם בנגעי בתים אין אפשרות של טומאה בראיית הכהן הראשונה, מכיון שלא שייך בזה סימן טומאה של שער לבן או מחיה, אלא הסימן היחיד הוא התרחבות הנגע, ולכן לאחר שבדק הכהן ורואה שצבע הנגע הוא הצבע שעליו צינתה התורה לבדוק אם יש בו את סימן הטומאה ולטמאות אותו ע"פ זה, מיד מסגיר הכהן את הבית כדי לראות אם הנגע מתרחב.

ומכיון שכשבא הכהן לראות את הנגע יתכן שיצטרך מיד להסגיר את הבית, וכפי שלמדנו לעיל גם נגע מוסגר הוא "טמא", א"כ ברגע שיוסגר הבית יטמא כל מה שבבית, ולכן מצוה התורה שלפני שהכהן בא יצוה שיפנו את כל מה שבבית, כדי שלא יטמא כל מה שבבית, ורק אחר כך יבא הכהן לראות את הנגע.

ומפרטת התורה את הצבעים הטמאים בנגעים אלו, ורָאָה אֶת הַנֶּגֶע, וְהָיָה הַנֶּגֶע בְּקִירַת הַבַּיִת, שְׁקַעְרוּרַת – נִגְעֵי צֶרַעַת שֶשֶׁקוּעִים בְּקִיר, יִרְקַקְקֶת – צֶבַע יְרוֹק חֹזֵק, או אֲדַמְדַמַת – אָדוּם חֹזֵק, וּמִרְאֵיהֶן שְׁפֹל מִן הַקִּיר – וּבִמְרֵאֵיהֶן הֵם נִרְאוּת שְׁקוּעוֹת מִהַקִּיר. (ומה שנוכר בפסוק קודם שהם שקועות הוא רק בַּמִּרְאֵה, ואין צורך שיהיו שקועות ממש). לאחר שרואה הכהן שצבע הנגע הוא אחד מהצבעים הנ"ל, יוצא הכהן מהבית ועומד סמוך לפתח הבית – כדי שלא יטמא גופו מהבית המוסגר, ואז פוסק את דין הבית שהוא "טמא מוסגר", לשבעה ימים.

בשלב זה נבאר את סיכום עיקרי הדינים, ואח"כ נמשיך את אפשרויות המקרים. בכל אופן שהנגע טמא מוחלט, הדין הוא שאין אפשרות לטהר אותו אלא צריך לאבד אותו ולחדש את הבית, ואחרי שמחדשים את הבית מסגירים אותו שוב לראות שלא חוזר הנגע. ואם חוזר הנגע, הורסים את כל הבית.

דין זה שמסגירים את הבית לאחר חידושו לראות שלא חוזר הנגע, הוא אפילו באופן שכבר הסגירו את הבית פעמיים (מחמת שבפעם הראשונה לא פשה הנגע) והסגר זה יהיה כבר הסגר שלישי. וזהו סוג הנגעים היחיד שמצאנו בו הסגר שלש פעמים.

האופנים שבהם הנגע הוא טמא מוחלט, הם בכל מקרה שפשה הנגע, בין בהסגר ראשון ובין בהסגר שני, אלא שלאחר הסגר שני הוא טמא גם אם נשאר כמו שהיה ולא פשה.

את איבוד הנגע במקרה שהוא טמא מוחלט, צינתה התורה לעשות ע"י שלוש פעולות:

1. חוֹלֵץ – מוציא מתוך הקיר את האבנים שבהם צמח הנגע,

2. קוצה – מקלף את הטיח שבתוך הבית מסביב למקום הנגע, ובמקום שהיו האבנים בקיר שמים אבנים אחרות,
3. וטח – שם טיח חדש על כל הבית,
ואז מסגירים את הבית שוב לשבעה ימים לראות שהנגע לא חוזר.
ונחזור לסדר המקרים.

ביום השביעי (בסיום הסגר ראשון) חוזר הכהן לראות את הנגע, ואם פשה הנגע דינו להיות "טמא מוחלט", ועושים בו כנזכר לעיל, חולץ קוצה וטח בטיח חדש את כל הבית, ומסגירים שוב – הסגר שני, לראות שהנגע לא חוזר.
ואם חזר הנגע, שוברים את כל הבית עם יסודותיו, ומוציאים את כל חלקיו אל מחוץ לעיר. (בדומה לנגעי בגדים שכשחזר הנגע שורפים את כולו).
אם ביום השביעי לא פשה הנגע, מסגירים אותו שוב לשבעה ימים. ובסיומם, ואם לא נחלש הצבע, דינו להיות טמא מוחלט בין אם התרחב הנגע ובין אם לא התרחב.
ונעבור לסדר הפסוקים.

בפסוקים לט' – מב' נאמר דין הטומאה אחרי הסגר ראשון, והפעולות שצריך לעשות בו:

וְשָׁב הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי – אחרי ההסגר הראשון, וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׁה הַנֶּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת, וְצִוָּה הַכֹּהֵן וַחֲלָצוּ אֶת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע, וְהִשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל מַחוּץ לְעִיר אֶל מְקוֹם טָמֵא, וְאֵת הַבַּיִת יִקְצַע מִבַּיִת – מִצְדּוֹ הַפְּנִימִי, סָבִיב – לְמִקּוֹם הַנֶּגַע, וְשָׁפְכוּ אֶת הָעֶפֶר אֲשֶׁר הִקְצוּ אֶל מַחוּץ לְעִיר אֶל מְקוֹם טָמֵא. וְלָקְחוּ אֲבָנִים אַחֲרָיו וְהִבְיִאוּ אֶל תַּחַת הָאֲבָנִים, וְעֶפֶר אַחֵר יִקַּח וְטַח אֶת הַבַּיִת – כּוּלוֹ.

בפסוקים מג' ו-מה' ממשיכה התורה לפרש את הדין באופן שחוזר הנגע:

וְאִם יָשׁוּב הַנֶּגַע וַפְּרַח בַּבַּיִת אַחֵר חָלַץ אֶת הָאֲבָנִים וְאֲחֵרֵי הַקְּצוֹת אֶת הַבַּיִת וְאֲחֵרֵי הַטּוֹחַ, וְנָתַן – יִשְׁבּוֹר אֶת הַבַּיִת, אֶת אֲבָנָיו וְאֵת עֵצָיו וְאֵת כָּל עֶפֶר הַבַּיִת, וְהוֹצִיא אֶל מַחוּץ לְעִיר אֶל מְקוֹם טָמֵא.

ומפרשים חז"ל ("פ' גזירה שוה), שכמו שבנגעי בגדים אם חזר הנגע שורפים את הבגד ולא ממתנינים שוב לראות אם מתרחב או לא, כך גם כאן ברגע שחוזר הנגע הורסים את הבית מיד ואין צורך בפשיון כדי לטמא אותו.

ומזה שלאחר הפסוק ואם ישוב הנגע (פסוק מג') ולפני הפסוק ונתן וגו' (פסוק מה') נאמר בפסוק מד' וְבָא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׁה הַנֶּגַע בַּבַּיִת צָרַעַת מִמְאָרְתָּהּ הוּא בַּבַּיִת טָמֵא הוּא, ומדברים אלו נראה שגם לאחר שחזר הנגע צריך הכהן לראות אם פשה הנגע ורק

במקרה כזה הורסים את הבית, וכפי שביארנו לעיל הדין אינו כך, לומדים חז"ל שפסוק זה עוסק במקרה נוסף שחזר הנגע, וסיום הפסוק צרעת ממארת הוא ... ונתן את הבית וגו' הולך על שני המקרים יחד.

ואת פרטי המקרה, מוכיחים חז"ל מתוך סדר הפרשה.

שהרי כשכתוב וּבֵּא הַכֹּהֵן וַיִּרְאֶה וַהֲנִה פְּשָׁה הַנֶּגַע בְּבֵיתוֹ, בודאי לא מדובר על פשיון בהסגר ראשון, כי זה כבר נאמר לעיל במפורש בפסוק לט', אלא מוכרחים לפרש שמדובר כאן באופן שבהסגר ראשון לא פשה הנגע – ולכן הוסגר הבית שוב, ולאחר הסגר זה, וּבֵּא הַכֹּהֵן וַיִּרְאֶה וַהֲנִה פְּשָׁה הַנֶּגַע בְּבֵיתוֹ, ואז הדין הוא כמו באופן שפשה בהסגר הראשון – שחולץ וקוצה וטח ומסגיר שוב, ולאחר הסגר שלישי זה בא הכהן לראות את הנגע וראה שהוא חזר וצמח.

ואע"פ שלא פירשה התורה בפסוק זה שכשפשה הנגע הוא טמא וחולץ קוצה וטח, אנחנו לומדים דינים אלו מהמקרה הראשון, שגם כאן יהיו אותם הדינים.

ואת הדין השלישי שנותר לנו ללמוד, שבמקרה שלא פשה הנגע [גם] בהסגר השני – הוא טמא, לומדים חז"ל מלשון התורה בפסוק מח'.

וכך נאמר בפסוק: וְאִם בָּא יָבֵא הַכֹּהֵן וַיִּרְאֶה וַהֲנִה לֹא פְּשָׁה הַנֶּגַע בְּבֵית אַחֲרֵי הַטָּח אֶת הַבֵּית, וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת הַבֵּית, כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע.

וכשאנחנו באים לפרש את הפסוק, בודאי לא מדובר באופן שכבר פשה בשבוע ראשון, כי זה כבר נאמר בפסוק לט', וכן בודאי שלא מדובר כשפשה בשבוע שני כי זה כבר נאמר בתחילת פסוק מד', אלא צריך לפרש שמדובר כאן כשלא פשה לא בשבוע ראשון ולא בשבוע שני. ולפ"ז היה צריך להיות, שעל אופן זה נאמר בסיום הפסוק וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת הַבֵּית, כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע, וא"כ יהיה הדין שכשלא פשה הנגע בשני ההסגרים הרי הוא טהור, אבל חז"ל אומרים שלא יתכן לפרש כך, כי הרי הפסוק מסיים כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע, ובאופן שלא פשה עדיין לא נרפא, אלא לכן מפרשים חז"ל שגם במקרה זה אנחנו לומדים להוסיף לכאן את הדין מהמקרה הראשון, שטמא, וחולץ וקוצה וטח ומסגיר שוב, ועל זה מסיים הפסוק שאם אַחֲרֵי הַטָּח אֶת הַבֵּית לֹא חָזַר הַנֶּגַע, אִז וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת הַבֵּית, כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע. וא"כ הדין העולה מפסוק זה הוא, שבאופן שלא התרחב גם בהסגר השני – הוא טמא.

דיני טומאת הבית, וסדר הטהרה (פסוקים מו' – נו')

התורה מצוה את דיני הטומאה של אדם שנכנס לבית בזמן שהבית "טמא מוסגר". ומצוה התורה, שאדם שנכנס לבית זה הוא טמא עד הערב. וכפי שהסברנו לעיל בענין

טומאת נבילות בפרשת שמיני, אין כִּנְת התורה שבערב הוא נטהר אפילו אם לא טבל, אלא שאם טבל במקוה הוא נעשה טהור בערב.

וממשיכה התורה, שאדם ששוכב – שוהה בבית, עליו לטבול גם את בגדיו, וגם הם נעשים טהורים בערב. ומזה שמזכירה התורה בפסוק גם אדם שאוכל בבית, אנחנו לומדים שכונת התורה שטומאת הבגדים נקבעת לפי זמן השהיה בבית, שאם שהה כפי הזמן הנדרש לאכילה של חצי ככר לחם (בלשון המשנה 'כדי אכילת פרס' = חצי) אז נטמאים גם בגדיו, אבל אם שהה זמן פחות מזה רק גופו נטמא.

בדין סדר טהרת הבית מטומאתו או כשחלף הנגע לאחר הסגר שני, מצוה התורה את דינו בדיוק כמו טהרת האדם המצורע, בשני ציפורים, ובעץ ארז ואזוב וצמר אדום, וכו', וכאן תהיה ההזאה על משקוף הבית מבחוץ שבע פעמים.

טומאת זב (פרק טו' פסוקים א' – יב')

התורה מְצַוֶּה שאדם שיצאה מגופו 3 פעמים ליחה [מוגלה] שנקראת זוב, ליחה זו טמאה בדרגת אב הטומאה והאדם נעשה טמא בדרגת אב הטומאה. טומאה זו נקראת טומאת זיבה, וע"ש זה נקרא האדם בזמן זה בשם 'זב'.

(כל יציאת ליחה מגוף האדם נקראת בלשון חז"ל בשם 'רֵאֲיָיָה', ולכן בלשון הגמרא הוא נקרא זב שראה 2 רֵאֲיָוֹת, או 3 רֵאֲיָוֹת.)

ומפרטת התורה, שזה בין באופן שהליחה נוזלית ובין באופן שהיא סמיכה ועבה, וזה מה שנאמר רַךְ בְּשָׂרוֹ אֶת זֹבֹו – שהבשר שלו מוציא זוב שהוא נוזלי כמו ריר, או הֶחֱתִים בְּשָׂרוֹ מְזֹבֹו – שפתח הבשר שממנו יצאה הליחה נחתם ונסתם כשהיא יצאה, בגלל שהיא סמיכה ועבה.

ונפרט את שאר הדינים שנאמרו בזב, ואח"כ נראה את הפסוקים כפי הנדרש.

כפי שלמדנו בפרשת שמיני, דבר טמא מטמא דברים אחרים ב"מגע", דהיינו ע"י שנוגעים בו, ויש דברים טמאים שמטמאים גם ב"משא", שכשאדם מזיז או סוחב את הטומאה (אפילו בלי לגעת בה) הוא נטמא. בכל המקרים שלמדנו שדבר טמא מטמא דברים אחרים, דרגת הטומאה שמקבלים הדברים הנטמאים אינה שווה לדרגת הדבר המְטמא אלא הם נעשים טמאים בדרגה אחת פחות.

גם טומאת הזב עוברת לאדם אחר או לכלים במגע או במשא, וכגון אדם טהור שנגע בבשר של הזב, או שהיזז או סחב את הזב, נטמא, ונעשה טמא בדרגה אחת פחות מהזב שהיא ראשון לטומאה, וכשטובל נטהר לאחר הערב שמש.

דין זה שהזב טמא ומטמא אחרים, הוא אפילו באופן שכבר הפסיקה הליחה לזב ממנו, אבל עדיין לא עשה את סדר ימי טהרתו או שעדיין לא טבל במעין, כדינו. בנוסף לדיני הטומאה הרגילים חידשה התורה בזב כמה דינים מיוחדים.

א. טומאה בחיבורים

אדם שנטמא מהזב באחד מכל אופני הטומאה, ובאותו הזמן נוגע בדברים אחרים, הטומאה עוברת באופן ישיר לאותם הדברים ונחשב כאילו נגעו הם בזב עצמו, ולכן הם נעשים טמאים באותה דרגה כמו האדם שמעביר אליהם את הטומאה בנגיעתו, שהיא דרגה אחת פחות מהזב. מסיבה זו נטמאים באותה דרגה גם הבגדים של האדם הנטמא שהוא לבוש בהם באותו הזמן, מכיון שגם הם נוגעים בגופו בזמן שהוא נוגע בזב. כפי שהזכרנו, דין זה הוא דוקא לגבי הדברים שאדם זה נוגע בהם באותו הזמן, אבל אם יגע באיזה דבר לאחר שהפסיק לגעת בזב, יעשה אותו הדבר טמא בדרגה אחת פחות ממנו, שהיא שני לטומאה.

ב. טומאת מדרס ומעיינות

חידוש נוסף חידשה התורה מחמת חומרת טומאתו של זב, שיש דברים מיוחדים שנטמאים ממנו ואעפ"כ נעשים טמאים באותה דרגה כמוהו. כמו כן, גם לענין העברת הטומאה מהם לדברים אחרים דינם כמו הזב עצמו, שבזמן שאדם נטמא מהם הוא מחבר ומעביר את הטומאה לכל מה שנוגע בו באותו הזמן, וכל אותם הדברים נעשים טמאים באותה הדרגה כאילו נגעו הם בזב עצמו. הדברים שבהם חידשה התורה דין זה, הם ארבעה, ומתחלקים גם לשני שמות ראשיים:

1. מעיינות הזב

2. מדרס הזב

משכב הזב,
מושב הזב,
מרכב הזב.

מעיינות הזב, הם רוקו, וליחת זיבתו. על דברים לחים אלה שיוצאים מהזב, חידשה התורה שהם טמאים בדרגת אב הטומאה כמו הזב עצמו, ואדם שנטמא מהם מעביר את הטומאה לכל הדברים שנוגע בהם באותו הזמן, ונעשים טמאים באותה דרגת טומאה שהוא עצמו נטמא בה.

מדרס הזב, הם הדברים שמיועדים לשכיבה או לישיבה או לסייע בזמן רכיבה, ובהם חידשה התורה שבאופנים מסויימים גם הם נטמאים בדרגת אב הטומאה כמו הזב עצמו,

ואדם שנטמא מהם מעביר את הטומאה לכל הדברים שנוגעים בו באותו הזמן, ונטמאים באותה דרגת טומאה שהוא עצמו נטמא בה.

הדברים המיועדים לישיבה הם – כסא וכדו', לשכיבה – מטה וכדו', ולרכיבה – מוט שהרוכב תופס בו בשעת רכיבה כדי שלא יפול, וכן המקום המיועד לשים בו את הרגלים בשעת הרכיבה. אבל שולחן וכדו' שאינו מיועד לישיבה אינו נטמא בטומאה זו.

האופנים שבהם ציִוּתה התורה שדברים אלה נעשים טמאים באותה דרגה של הזב, הוא באחד מהאפשרויות שהזב שם עליהם את הכובד שלו, והם חמישה: בעמידה, בישיבה, בשכיבה, וכשהוא נתלה או נשען. מצב זה שהזב שם עליהם את משקלו, נקרא בלשון חז"ל בשם כולל – דריסה, ומסיבה זו נקראים אלו הדברים "מדרס הזב", שטומאתם זו באה ע"י דריסת הזב עליהם, באחת מחמשת האפשרויות.

כפי הנזכר, דין זה שנטמאים ונעשים באותה דרגה של הזב עצמו וכן מטמאים כמוהו, הוא דוקא כשנטמאו ע"י דריסת הזב עליהם, אבל אם רק נגע בהם, נעשים טמאים בדרגת ראשון לטומאה בלבד.

כמו כן, חידוש התורה כולל שהם נטמאים בדריסת הזב אע"פ שאינו נוגע בהם, ולכן אפילו אם הזב יושב על ערימת כסאות או שוכב על ערימת מזרונים וגופו נוגע רק בעליון, כולם נעשים אב הטומאה. וכן אם מבדילה אבן בינו לבין המיטה והאבן אינה מקבלת טומאה, אע"פ כִּי תהיה המיטה טמאה מחמת הכובד שלו שהיה מעליה.

לגבי דין אחד הבדילה התורה את טומאת מרכב משני האופנים האחרים של מדרס שהם משכב ומושב, וזהו לגבי העברת הטומאה ע"י אדם הנטמא מהם לבגדיו ולדברים האחרים שנוגעים בו בזמן שנטמא. שבטומאת מרכב, באופן שהאדם מקבל את הטומאה ע"י מגע – שנוגע בטומאה, הטומאה אינה עוברת על ידו לדברים שהוא נוגע בהם, אלא יורדת בהם לדרגה אחת פחות ממנו. אבל בכל שאר האופנים שניתן להטמא מהמרכב, כגון במשא ואו באופנים שנראה בהמשך, הטומאה עוברת גם לבגדיו כמו במשכב ובמושב.

ג. העברת טומאת משכב ומושב לאחרים גם ע"י כובדו של הנטמא

על חידוש זה שמדרס הזב מטמא כמו הזב עצמו, הוסיפה התורה חידוש נוסף, שהאופן שבו אדם אחר נטמא מהמדרס אינו דוקא במגע או במשא, אלא גם בכל אותם האפשרויות שהמדרס נעשה טמא ע"י הזב. והכונה, שגם באופן שהאדם שם את כובדו על המדרס באחד מחמשת האפשרויות הנ"ל, אע"פ שלא נגע במדרס, נטמא.

חידוש נוסף חידשה התורה בזב, שלא רק אם אדם טהור נושא או מזיז את הזב הוא נטמא, אלא אפילו אם הזב מסיט – מזיז את האדם או הכלי הטהור (בלי לגעת בו) הם נטמאים. דין זה הוא אפילו בכלי חרס – שלמדנו שאינו נטמא מצדו החיצוני, אעפ"כ אם הוזז ע"י הזב נטמא.

ונעבור לסדר הדינים וצורת הופעתם בפסוק.

דין טומאת משכב ומושב נאמר בפסוק ד'. **כָּל הַמְשָׁכָב – שְׂמִיעֵד לְשִׁכְבָּהּ, אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הַזָּב – או בכל אופן שִׁישִׁים עָלָיו את כוּבְדוֹ, וְטָמֵא, וְכָל הַכְּלִי אֲשֶׁר יִשָּׁב עָלָיו – שְׂמִיּוּחַד לְיִשְׁבֵיהּ, וְהַזָּב שֶׁם עָלָיו את מִשְׁקְלוֹ, וְטָמֵא.**

את דין העברת הטומאה ע"י האדם לבגדיו ושאר הדברים שנוגעים בו באותו הזמן, אנו רואים בפסוק ה', שנאמר **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכָּבוֹ – יִקַּבֵּל את הטומאה ע"י מגע, וְכִבְס בְּגָדָיו – וכן את שאר הדברים שנוגעים בו, כמקוה, וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרְב.** גם את דין טומאתם של המרכב והמושב – שטמאים בדרגת הטומאה של הזב עצמו, אנו לומדים מפסוק זה, כי אם היו בדרגת ראשון לטומאה לא היה האדם נטמא מהם.

כמו כן, גם לגבי הבגדים ושאר הדברים שנוגעים באדם באותו הזמן אנו רואים שנטמאים באותה דרגה שהוא נטמא, כי בפסוק נאמר שגם בגדיו טעונים טבילה, ולא יתכן לפרש שהם נטמאים בדרגה אחת פחות, כי דין בגדים הוא כדין אדם – שאינם נטמאים ע"י דבר שעושה אותם שני לטומאה, אלא בודאי שנעשים ראשון לטומאה כמוהו.

את הדין שמשכב ומושב מטמאים את האדם ואת בגדיו גם ע"י דריסתו עליהם אנו לומדים בפסוק ו', שכתוב **וְהַיֹּשֵׁב – או בכל אופן שִׁישִׁים עָלָיו את כוּבְדוֹ, עַל הַכְּלִי אֲשֶׁר יִשָּׁב עָלָיו הַזָּב, וְכִבְס בְּגָדָיו – וכן את שאר הדברים שנוגעים בו באותו הזמן, וְרַחֵץ בַּמַּיִם, וְטָמֵא עַד הָעֶרְב.** וכפי שביארנו בפסוק ה'.

הדין שבשר הזב מטמא במגע גם את חיבורי הנטמא – שהם כל הדברים שנוגע בהם בזמן טומאתו, נאמר בפסוק ז', **וְהִנְגַע בְּבֶשֶׂר הַזָּב וְכִבְס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרְב.**

דין מעינות הזב והעברת הטומאה באותה הדרגה ע"י האדם הנטמא, נאמר בפסוק ח', **וְכִי יֵרַק הַזָּב בְּטָהוֹר, וְכִבְס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם, וְטָמֵא עַד הָעֶרְב.**

דין המרכב שנטמא ע"י דריסת הזב, נאמר בפסוק ט', **וְכָל הַמְּרֻכָּב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הַזָּב וְטָמֵא.**

דין טומאת האדם בלבד ע"י נגיעה במרכב ודין טומאת האדם ובגדיו ע"י נשיאת הזב או אחד מהדברים שטמאים בטומאתו, נאמרו שניהם בפסוק י', ופסוק זה מחולק לשני חלקים.

בחלק הראשון נאמר דין טומאת 'מגע' במרכב, וזה מה שכתוב וְכֹל הַנִּגַּע בְּכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתָּיו – בכל דבר [שמיועד לרכיבה] שעומד מתחת הכובד של הזב, וְטָמֵא – רק האדם, עַד הָעָרֶב.

ובחלק השני של הפסוק, נאמר דין טומאת 'משא' בכל הדברים שנטמאו וקיבלו את דרגת הטומאה של הזב (משכב ומושב, רוקו וליחת זיבתו, ובודאי הזב עצמו), וזה מה שכתוב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם – אדם שסוּחַב את הזב או את אחד מהדברים שלמדנו לעיל שנטמאים באותה דרגה כמוהו, יִכָּבֵס בְּגָדָיו – צריך לטבול את בגדיו ואת שאר הדברים שנגעו בו באותו הזמן, וְרָחַץ בַּמַּיִם – את עצמו, ואחרי הטבילה הוא טָמֵא עַד הָעָרֶב.

כפי הנזכר, כל דיני טומאת הזב הם אפילו לאחר שהפסיקה הליחה לזוב ממנו אלא שעדיין לא טבל במעיין כדינו, וזה מה שנאמר בפסוק יא', וְכֹל – אדם, אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַזָּב, וַיִּדְּיוּ לֹא שָׁטַף בַּמַּיִם – כשהזב עדיין לא שטף את ידיו וגופו בטבילה במעין, וְכָבֵס – הנטמא, את בְּגָדָיו, וְרָחַץ בַּמַּיִם, וְטָמֵא עַד הָעָרֶב.

דין היסט, שכשהזב מזיז דבר אפילו בלי נגיעה הוא נטמא, נאמר בפסוק יב'. וְכֹלִי חָרַשׁ אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַזָּב, יִשָּׁבֵר, וְכֹל כְּלִי עֵץ יִשָּׁטַף בַּמַּיִם. וביארו חז"ל, שהרי כלי חרס אינו צריך נגיעה אלא מספיק שנכנסה טומאה באורו, אלא בודאי שכאן מדובר על נגיעה שאינה מטמאת מדין מגע, וכגון שנגע ע"י חפץ אחר, ובאה התורה לחדש שאעפ"כ נטמא הכלי, מחמת תזוזתו ע"י הזב.

דין טהרת הזב וקרבתו (פסוקים יג' – טו')

כשמפסיקה זיבת הליחה של הזב, מְצוּה התורה שיספור שבעה ימים נְקִיִּים – שלא יצאה בהם ליחה זו מגופו, וביום השביעי יטבול את בגדיו במקוה ואת גופו במעין מים חיים, וביום שלמחרת שהוא היום השמיני הוא צריך להביא קרבנות ובוזה נשלמת טהרתו לגמרי. ולגבי דיני הטומאה לפני הבאת הקרבנות, מהערב שמש של יום השביעי שטבל בו ועד הבאת הקרבנות הוא טהור רק לתרומה, ולאחר הבאת הקרבנות הוא טהור לגמרי.

הקרבנות שהתורה מצוה להביא הם שני תורים או שני בני יונה, אחד לחטאת ואחד לעולה.

כפי הנזכר, כל דיני טומאת הזב וטהרתו שמפורשים בפסוק הם דוקא במקרה שראה 3 פעמים, אבל באופן שראה פעם אחת או שנים לא מפורש דינו בפסוק, ופירשו חז"ל שיש הבדל בין שני האופנים. באופן שראה 2 פעמים – הוא שוה בדיני טומאתו לזב שראה 3 פעמים ורק לגבי הטהרה יש הבדל ביניהם שהוא לא צריך להביא קרבנות, ובאופן שראה רק פעם אחת גם דיני טומאתו שונים ודינו שהוא טמא רק בדרגת ראשון לטומאה וטובל ונטהר בערב, כדין טומאת שכבת זרע שנלמד בפסוקים הבאים.

טומאת שכבת זרע (פסוקים טז' – יח')

בפסוקים הקודמים למדנו על ליחה שיוצאת מגוף האדם שנקראת "זוב", והאדם שהיא יוצאת ממנו 3 פעמים טמא בטומאת זיבה וצריך להביא קרבנות אחרי שנטהר. בפסוקים אלה שאנו לומדים כעת התורה מְצַוָּה על סוג אחר של ליחה שנקראת "שכבת זרע", שגם היא טמאה בדרגת אב הטומאה, אבל האדם שהיא יצאה ממנו נטמא רק בדרגת ראשון לטומאה, ולאחר שטובל במקוה נטהר בערב.

גם כל בגד או כלי מעור שנוגעים בליחה זאת נטמאים בדרגת ראשון לטומאה ונטהרים בערב אם טבלו אותם במקוה.

(בליחה זו נאמר רק דין 'מגע' – שדבר שנוגע בה מקבל טומאה, אבל דין טומאת 'משא' – שהוא ע"י שאדם נושא אותה, לא נאמר, ולכן אין בה דין זה.)

בטומאה זו יש חידוש מיוחד שהתורה מְצַוָּה, שאדם שנושא אשה ונהיה טמא בטומאת שכבת זרע, טומאתו עוברת גם אליה ונעשית טמאה בדרגת ראשון לטומאה כמוהו. וזה מה שנאמר וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אֶתָּהּ, שְׁכַבְתָּ זָרַע – שהוא טמא בטומאת שכבת זרע, וְרִחְצוּ בַמַּיִם, וְטָמְאוּ עַד הָעֶרְב.

דין זה אינו בגלל שהטומאה עוברת אליה ע"י שהיא נוגעת בו כמו כל דבר שנוגע בטומאה ונטמא ממנה, (שהרי דרגת טומאתו היא רק ראשון לטומאה, וראשון אינו יכול לטמא אדם, ובודאי שאינו יכול לעשות אותה 'ראשון' כמוהו), אלא זה גזירת הכתוב – דין מיוחד שהתורה קבעה בטומאה זו שע"י הנישואין הטומאה עוברת גם לאשה.

טומאת נדה (פסוקים ט' – כד')

בתחילת פרשת תזריע למדנו שהתורה מזכירה שיש לאשה זמן שנקרא יְמֵי נִדָּת דְּוָתָהּ, והסברנו שימים אלו הם ימים שאשה טמאה בגלל שזב מגופה דם טמא. טומאה זו נקראת טומאת נדה – ע"ש שהאשה מרוחקת וטמאה באותם ימים, ונדה מלשון נידוי –

ריחוק, ופירוש המילים נִדְתָּה דִּוְתָה – ריחוק שהוא בגלל מה שזב ממנה. (ושם למדנו את דין יולדת, שהיא טמאה למשך זמן מסויים באותה דרגת טומאה כמו בזמן נִדְתָּה.)

בפסוקים אלו שאנו לומדים כעת, מְצָוה התורה את דיני טומאה זו.

וּמְצָוה התורה, שאשה שיצא ממנה דם טמא, נעשית טמאה בדרגת אב הטומאה למשך שבעה ימים, ודיניה שוים לדיני זב לענין פרטי הטומאה כגון משכב מושב ומרכב, וטומאה בחיבורים, וכו'. בסיום שבעת הימים היא טובלת בַּמְקוּוֹה ונעשית טהורה. וזה מה שנאמר וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה – אם תהיה במצב שזב ממנה איזה דבר, דָּם יִהְיֶה זָבָה בְּבִשְׂרָה – הוּב שיוצא מבשרה ומטמא אותה הוא דם (ולא ליחה כמו בזכר), והדין הוא שְׁבַעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּה – טמאה בטומאת נדה, וְכָל הַנִּגַּע בָּהּ יִטְמָא עַד הָעֶרֶב – הוא ובגדיו. (דין טומאה בחיבורים באופן זה אינו מפורש בפסוק, ונלמד ממשכב שמפורש בפסוק כא').

בתוך שבעה ימים אלו, אם תראה שוב דם טמא, אין מחמת זה תוספת בדיני הטומאה, אלא ממשיך סדר שבעת הימים, ובסופם טובלת ונטהרת.

שבעה ימים אלו נקראים "ימי נדה", לענין שכל דם שִׁיֵּצֵא ממנה בימים אלה הרי הוא בא מחמת טומאה זו ושייך אליה. לאחר סיום היום השביעי, מתחיל זמן של 11 ימים שהגוף אינו רגיל להוציא בהם דם טמא, וכל דם שיוצא בימים אלה אינו שייך לדין טומאת נדה.

לאחר שעברו 11 ימי ההפסקה, כשתגיע שוב ראית דם טמא, יתחילו שוב שבעה ימי נדה שכל דם שִׁיֵּצֵא ממנה בימים אלו יהיה שייך לטומאה זו, ואחריהם יהיו שוב 11 ימי הפסקה. וכך לעולם, בראיה רגילה [שאינה בימי ההפסקה] מתחילים שבעת ימי נדה, ואחריהם באים 11 ימי הפסקה.

פרטי מספר ימי ההפסקה שנזכרו, לא נתפרשו בפסוק, אלא קיבלו אותם חז"ל בהלכה למשה מסיני.

גם בטומאה זו מְצָוה התורה (בפסוק כד') דין דומה למה שנאמר בטומאת שכבת זרע, שאם האשה נִשְׂאֵת כשהיא נדה, טומאתה עוברת ע"י הנישואין לאיש שנושא אותה והוא נעשה טמא באותה דרגה – אב הטומאה ומטמא גם משכב ומושב וכו', והוא טמא בטומאה זו למשך שבעה ימים, ואז נטהר בטבילה.

ונעבור לסדר הפסוקים. בפסוקים כ' – כב' מְצָוה התורה את דיני משכב מושב ומרכב, ואופן העברת הטומאה מהם לאדם אחר ב'מגע'.

בפסוק כג' מְצוּה התורה את דין העברת הטומאה ע"י דריסת הטהור על המשכב, וכן את הדין שמרכב אינו מטמא בגדים כשנטמאים ממנו ב'מגע'. וכך סדר הפסוק: וְאִם עַל הַמְשָׁכָב הוּא – אִם הָאָדָם נִמְצָא עַל הַמְשָׁכָב שֵׁלָה, אוּ עַל הַכְּלִי אֲשֶׁר הוּא יֹשֶׁבֶת עָלָיו – אוּ שֶׁהוּא נִמְצָא עַל דָּבָר [שְׂמִיּוּעַד לִישִׁיבָה] שֶׁנִּטְמָא מִמֶּנָּה בְּטוּמְאָת מוֹשֵׁב, הוּא טְמֵא וְגַם בְּגָדָיו, אֲבָל אִם נִטְמָא מִהֶמְרָכָב שֵׁלָה וְאוֹפֵן טוּמְאָתוֹ הוּא בְּנִגְעוֹ בּוֹ – ע"י מִגַּע, וְטְמֵא עַד הָעָרֶב – רַק הוּא עֵצְמוֹ וְלֹא בְּגָדָיו, כִּפִּי שֶׁלִּמְדָנוּ בְּדִינֵי זָב.

בפסוק כד' מְצוּה התורה את הדין הנזכר לעיל – לגבי נישואין, שהטומאה עוברת לאיש שנושא אותה ונעשה טמא כמוה לשבעה ימים.

טוּמְאָת זִיבָה, וְצִוּוֹי לַהֲדוּיַע לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַדִּינִים (פְּסוּקִים כ"ה – ל"ג)

כפי שהזכרנו, ישנם ימי הפסקה שבהם אין רגילות שיצא מהגוף דם טמא. כעת מְצוּה התורה, שאשה שיצא מגופה דם בימים אלו, יציאה זו היא חולי שנקרא זיבה, ודם הוא דם זיבה ולא דם נדה, ודינו כפי שהתורה מפרשת בפסוקים הבאים. מסיבה זו נקראים 11 ימים אלו "ימי זיבה".

וּמְצוּה התורה, שאם יצא מגופה דם בימים אלה 3 פעמים בשלושה ימים רצופים, בין אם היו שלושה ימים אלו באמצע 11 ימי הזיבה ובין אם היו בשלושת הימים הראשונים שסמוכים לימי הנדה, הרי היא טמאה בדרגת אב הטומאה ומטמאת משכב ומושב וכו', ונקראת 'זבה' שדינה כמו זב זכר – שכשיפסק הדם צריכה לספור שבעה נקיים ולהביא 2 עופות לקרבנות חטאת ועולה. בדין אחד היא שונה מזב, שאינה צריכה לטבול במעין מים חיים אלא נטהרת גם במקוה.

וזה מה שנאמר וְאֵשָׁה כִּי יִזְוֵב זָוֵב דָּמָה יָמִים רַבִּים – שלשה ימים, בְּלֹא עֵת נִדְתָּהּ – בזמן שאינו זמן נדתה, כי כבר נגמרו שבעת ימי הנדה ועברו מאז עוד כמה ימים, או כִּי תִזְוֵב, עַל נִדְתָּהּ – נוסף על הדם שזב ממנה בימי הנדה, דהיינו שהגיע דם זה בשלושת הימים הסמוכים לשבעת ימי הנדה, כָּל יָמֵי זָוֵב טְמֵאָתָהּ – כל הימים שזב ממנה דם שהוא טמא, כִּימֵי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה – יהיה דינה כמו בימי נדתה, טְמֵאָה הוּא.

לאחר שמְצוּה התורה את דיני משכב ומושב וכו', מסיימת התורה וְאִם טָהָרָה מִזִּבָּה – וכשנפסק הדם, וְסִפְרָה לָהּ שִׁבְעַת יָמִים – נקיים, שלא יצא בהם מגופה עוד דם, וְאַחַר תִּטְהָר – בטבילה במקוה בלבד, ואינה צריכה לטבול במעין כמו זב.

כפי הנזכר לעיל, דינים אלו הם רק באופן שראתה 3 פעמים בשלושה ימים רצופים, אבל אם יצא ממנה דם רק יום אחד או שנים, לא נאמר בתורה במפורש מה דינה, ופירשו חז"ל שנקראת 'זבה קטנה', ודיני טומאתה למשך זמן יציאת הדם הם כמו זבה

גדולה (אב הטומאה, ומטמאת משכב ומושב וכו'), ולאחר שפסק הדם צריכה לבדוק יום אחד שלא יצא ממנה דם, ואז טובלת וטהורה. דין זה נקרא בלשון חז"ל "שומרת יום כנגד יום" – ששומרת יום אחד טהור כנגד ימי הטומאה, ואז יכולה להטהר בטבילה. לאחר סיום הדינים ממשיכה התורה והַיְיָתָם – תפרישו, [מלשון 'נזיר' שמופרש מדברים מסויימים] אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאָתָם – שידעו את הדינים וסדר הטהרה כיצד נטהרים מטומאה זו, וְלֹא יָמְתוּ בְּטְמֵאָתָם – כדי שלא יענשו בכרת מחמת טומאתם, בְּטְמֵאָם אֵת מִשְׁכְּנֵי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם – ע"י שיטמאו את המשכן כשיכנסו אליו כשהם טמאים.

תלמוד תורה "דרכי יושר" מודיעון עילית